

“Una espurna vital m’encén el poema”

Tònia Passola pot refer a fons un poema però mai no l’estriparà: “M’estimo tant

l’espurna vital que m’ha encès el poema!”, diu a EL TEMPS.

L’escriptora, que fins ara no havia pogut fer conèixer la seva obra, ha obtingut el premi Vicent Andrés Estellés dels XXX Premis Octubre amb el llibre ‘La sensualitat del silenci’, que ha publicat l’editorial 3i4.

Tònia Passola (Barcelona, 1952) ha publicat a Poesia 3i4 *La sensualitat del silenci*, premi Vicent Andrés Estellés de poesia dels XXX Premis Octubre. El seu llibre anterior, *Cel rebel* (Proa, 2001) és premi Rosa Leveroni.

—*La sensualitat del silenci*, en el seu conjunt, té unes característiques que el personalitzen?

—El llibre és format per poemes que fa molts anys que estan escrits. Jo sempre he respectat molt les dades. Podia haver-lo fet més unitari però sempre m’ha agradat diferenciar-los com a bloc d’un temps viscut. Això fa que cada poema sigui molt autònom, fruit d’una emoció experimentada en un temps concret. Estan lligats, és clar, perquè els he fet jo. Si algun dia s’apleguen els meus poemes serà un sol llibre, perquè la poesia que fa un poeta és un sol poema; és la poesia de la seva vida, la de la seva experiència, que no vol dir que sigui poesia de l’experiència.

—No feu poesia de l’experiència.

—No. Bé, tota la poesia n’és, de l’experiència, però penso, com deia Valente, que la poesia de l’experiència està als antípodes de l’experiència poètica. És prosa poètica, narració, i en el poema hi ha d’haver la musicalitat. El que deien els simbolistes, la música abans que res. I jo hi afegeixo el contingut. Una poesia purament musical no m’interessa. La poesia és confluència de paraules i d’idees, de pensament i d’emoció. Si hi manca una de les dues coses,

coixeja o és pobre, per al meu gust.

—Per tant, el vostre poema és més intens que narratiu?

—Sí. L’emoció del moment, i això expressat a partir d’imatges.

—La majoria dels poemes són dels anys vuitanta. En teniu molts més de fets, posteriorment?

—Sí. En tinc un parell més. A l’hora d’optar al premi podia haver optat pels més recents, però era just presentar aquest recull, que és la gènesi de la meva obra. En els dos primers llibres hi ha la gènesi de tot el que serà la meva poesia, la meva manera de veure el món i vaig trobar que era just de donar sortida als primers poemaris.

—Per què no heu publicat fins ara?

—Pensava que si no publicava no passava res. Tot i que creia en el que feia, pensava que ja sortiria més endavant. I si no sortia, no em preocupava. Hi ha hagut molt bona poesia que ha restat inèdita durant molts anys. Ho deixava una mica a l’atzar. M’agrada que se’m conegui però no he tingut pressa. No ho he volgut forçar res. Fins que no s’han obert les portes d’una manera natural.

—Què us motiva a fer un poema?

—Les coses de la quotidianitat. Una cosa que he vist, o que he viscut. Que he viscut d’una manera visual, sentida. Per tant, una lectura és molt important. Sobretot, viure intensament, cosa que és molt difícil. La vida rutinària et fa difícil sentir emocions perquè no tens ni temps per a tu. Vas escopetajada. La cambra pròpia de Virginia Woolf és important, però el

temps, per a les dones, és el que cal reivindicar, perquè fas trenta mil coses alhora.

—Busqueu forats en el dia a dia o us cal una època de descans?

—Generalment, escric a l'estiu.

Quan em puc tancar i recordar totes les vivències de l'any, o dels anys anteriors. El que diu l'epígraf del llibre, "sé d'un poema no escrit que enyora la seva primera paraula, d'un poema que enyora el seu poeta". Una mica és això, i quan tens temps t'hi aboques i dius, ara escriuràs el poema sobre això que he viscut.

—El títol parla del silenci. Els vostres poemes són per llegir en veu baixa?

—Penso que tota la poesia és per ser llegida en silenci. M'agrada sentir la veu dels poemes recitats pels poetes. Tradicionalment, la poesia era per ser recitada i escoltada. Però pel seu contingut, el subconscient és el que percep d'alguna manera el fet poètic. Si a més o en comptes d'escoltar-la, la llegeixes en soledat és una altra lectura, també molt interessant. El poema, com tota obra d'art, és polisèmic.

—Estripeu molts poemes?

—No. Quasi cap. M'estimo tant l'espurna vital que m'ha encès el poema! Puc canviar una paraula, un vers, però no un poema. El mateix poema pots retocar-lo moltes vegades però llençar-lo a la paperera, com diuen que fan molts, mai.

—Cada poema és una aventura nova o l'aventura és un conjunt de poemes?

—Lorca diu que el poeta s'endinsa en un bosc i està disposat a rebre i enamorar-se de les coses, a sentir una emoció, i això passa quan passa, no ho pots forçar. Has d'estar, però, receptiu. Aquí hi ha la màgia de la poesia, trobar coses sorprenents. Una vegada en un viatge, tothom era a l'hotel, l'endemà sortíem, i al vespre me'n vaig anar a veure una església. Enmig de la foscor, la porta estava oberta, amb llum. Uns nois restauraven uns icones. De coses d'aquestes, me n'han passat moltes. Tenia ganes de veure-ho i ho veus.

—Després, vindrà el poema?

"Mai no estripo cap poema. M'estimo tant l'espurna vital que m'ha encès el poema! Puc canviar una paraula, un vers, però mai un poema."

—En efecte. Tu vius. I quan el temps ha reposat, surt el poema. Els poemes brollen de viatges fets, de sensualitats viscudes.

—Us emocioneu tant llegint un poema com fent-lo?

—A vegades quan tinc un poema fet i me'l llegeixo, em produeix una emoció forta. Hi ha poemes que em surten molt fàcilment, i altres, potser els tens de fa cinc anys, i llavors dius, ara t'enganxo. Hi ha poemes que es fa difícil de trobar que la paraula tingui l'expressió latent de l'experiència viscuda. La paraula sempre limita el que vols dir.

—Dos primers llibres premiats i dues editorials de prestigi, Proa i 3i4. Un bon inici, no?

—Sí, i n'estic molt contenta, sobretot pel premi de València, perquè m'ha fet molta il·lusió rebre-hi un

premi i publicar amb l'Eliseu Climent. Pensava que no es veurien mai publicats. I ara hauré de continuar el camí. Jo no crec en els premis, que consti. Tota la vida havia anat contra la idea del premi i ara resulta que he publicat perquè he guanyat dos premis. Sé que és difícil publicar en aquesta societat competitiva i faltada d'honradesa, d'oripell i faramalla, i penso que potser hagués estat més conseqüent en mi mateixa que no hagués publicat. Si no haguessin sortit no hauria passat res. Crec molt en l'art, en la gent que fa art, perquè hi creu i en té una necessitat. I és una emoció el que et crida a expressar-te d'una manera autèntica. I aquesta frivolitat i comoditat en què vivim la veritat és que em molesta i em revolta.

Lluís Bonada